

Sygn. akt VII U 1002/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Marcin Winczewski
Protokolant:	sekr. sądowy Artur Kluskiewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 r. w Bydgoszczy

sprawy A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o zwrot zasiłku chorobowego

na skutek odwołania A. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 23 czerwca 2015 r. nr (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ubezpieczona nie jest zobowiązana do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami za okresy od dnia 17 lutego 2015 r. do dnia 5 marca 2015 r. oraz od dnia 26 marca 2015 r. do dnia 16 kwietnia 2015 r.;
- zasądza od pozwanego organu na rzecz ubezpieczonej kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Marcin Winczewski

Sygn. akt VII U 1002/15

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 23 czerwca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 17, art. 66 i art. 68 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zobowiązał A. G. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 10.675,59 zł, wypłaconego za okresy od 17 lutego do 5 marca 2015 r. i od 26 marca do 16 kwietnia 2015 r. W uzasadnieniu wskazano, iż za okres od 17 lutego do 14 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał wypłaty zasiłku chorobowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W wyniku postępowania wyjaśniającego ustalono, że w okresie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczona wykonywała czynności związane z prowadzoną działalnością, tj. dokonała zakupów wynikających z faktur z dnia 23 i 24 lutego 2015 r, wystawiła rachunek nr (...), a

w dniu 1 kwietnia 2015 r. zawarła umowę zlecenia numer (...). W związku z tym nie ma prawa do zasiłku chorobowego we wskazanych okresach, a wypłacone jej świadczenie podlega zwrotowi.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła A. G., domagając się jej zmiany. W uzasadnieniu wskazała, że dokonane przez nią czynności miały charakter formalno-prawny i nie stanowiły pracy zarobkowej. Działalność prowadzi jednoosobowo, a inne osoby nie mają upoważnienia do jej prowadzenia lub reprezentowania. Faktury VAT z 22 i 24 lutego 2015 r. dotyczą zakupu sprzętu biurowego (tablet i etui) dla pracownika, z którym zawarto umowę cywilnoprawną już 2 stycznia 2015 r. Rzeczywiście podpisała rachunek nr (...) na kwotę 2.200,00 zł, co jest ujęte w księdze przychodów i rozchodów.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w uzasadnieniu decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

A. G. od dnia 22 września 2014 r. rozpoczęła ponownie prowadzenie działalności gospodarczej pod nazwą (...) A. G., przystępując do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W ramach tej działalności zajmuje się prowadzeniem różnorodnych, pomniejszych prac budowlanych oraz prac alpinistycznych. Taką działalność prowadziła także w okresie wcześniejszym, w latach 2008-2012. W ramach swej działalności zatrudnia na podstawie umowy cywilnoprawnej od dnia 2 stycznia 2015 r. jedną osobę – R. Ł., z którym pierwszą z umów podpisała do dnia 31 marca 2015 r., a następnie przedłużyła ją, podpisując z nim umowę zlecenia z dnia 1 kwietnia 2015 r., na okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 2015 r. Za wykonanie umowy o dzieło z dnia 2 stycznia 2015 r. ubezpieczona wypłaciła R. Ł. kwotę 600,00 zł w dniu 31 marca 2015 r. Rachunek do umowy przygotował R. Ł., domagając się należnego mu wynagrodzenia z umowy, a po pieniądze przyjechał do miejsca zamieszkania A. G.. Dokument księgowy w tym zakresie, na którym pracownik miał potwierdzić otrzymanie wynagrodzenia, przygotowała księgowa ubezpieczonej D. S., prowadząca tego rodzaju działalność w (...) Sp. z o.o. Wówczas także podpisał on umowę zlecenia z dnia 1 kwietnia 2015 r., która również została przygotowana przez D. S..

Od dnia 17 lutego 2015 r. A. G. była niezdolna do pracy z uwagi na problemy z zagrożoną ciążą, w związku z czym na przełomie marca i kwietnia 2015 r. przebywała w szpitalu. Za okres od 17 lutego do 14 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał jej wypłaty zasiłku chorobowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Dnia (...) urodziła córkę K. G..

Dnia 23 lutego 2015 r. mąż ubezpieczonej kupił „na jej działalność gospodarczą” tablet, a dnia 24 lutego 2015 r. zakupił do niego etui. Za zakupy te sprzedawcy ((...) S.A. w B. i (...).pl (...)) wystawili na nią faktury, które zostały zafakturowane przez D. S.. T. ten miał służyć R. Ł., przy wykonywanych przez niego czynnościach. A. G. nie podpisywała rzeczonych faktur i nie brała jakiegokolwiek udziału w tych czynnościach.

W styczniu 2015 r. ubezpieczona zawarła umowę z J. M. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) J. M., na wykonanie na jego budowach przy posesjach na ulicach (...) prac porządkowych. Prace te wykonywał R. Ł.. Dnia 30 marca 2015 r. J. M. wystawił w związku z tym rachunek nr (...), za wykonane na jego rzecz usługi na kwotę 2.200,00 zł, którą to zapłacił ubezpieczonej.

(dowód: umowa o dzieło z dnia 2 stycznia 2015 r. – k. 5; rachunek R. Ł. nr (...) – k. 6; umowa zlecenia z dnia 1 kwietnia 2015 r. – k. 9 akt ZUS; dowód wewnętrzny nr (...) dnia 31 marca 2015 r. – k. 8; podatkowa księga przychodów i rozchodów – k. 18-22; faktury z dnia 23 i 24 lutego 2015 r. – k. 7 akt ZUS; rachunek J. M. z dnia 30 marca 2015 r. nr (...) – k. 6 akt ZUS; przesłuchanie ubezpieczonej – k. 32-33)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach ZUS, których prawdziwości i wiarygodności strony nie kwestionowały w toku procesu, a także na podstawie przesłuchania

ubezpieczonej, które było jasne, konsekwentne, spójne, rzeczowe i korelowało z całokształtem zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Należy zaznaczyć, iż jak słusznie podkreśla się w najnowszym orzecznictwie, sąd ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu, a odrębny charakter postępowania nie wyłącza zasady kontrydiktoryjności w tych sprawach, w tym ciężaru dowodzenia swych twierdzeń przez ubezpieczonego i pozwany organ (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2008 r., I UK 193/07, Lex nr 447681; z dnia 8 lipca 2008 r., II UK 344/07, Lex nr 497701; z dnia 11 lutego 2011 r., II UK 269/10, Lex nr 794791 i z dnia 9 sierpnia 2011 r., I UK 52/11, Lex nr 1084706). W niniejszej sprawie ZUS nie przejawiał jakiegokolwiek aktywności dowodowej, poza zebranymi w toku postępowania administracyjnego dokumentami.

Stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (j.t.: Dz. U. z 2014 r., poz. 159 ze zm.; powoływana dalej, jako „ustawa zasiłkowa”), zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 7 pkt 1). Ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia (art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej).

Należy podkreślić, iż bezspornym w sprawie pozostawało, iż ubezpieczona w przedmiotowym okresie od 17 lutego do 26 marca 2015 r. była niezdolna do pracy z powodu choroby i to właśnie ZUS wypłacił jej za ten czas należny zasiłek chorobowy. Okoliczność ta nie była bowiem kwestionowana przez pozwany organ, w ocenie jednakże którego, ubezpieczona winna zwrócić świadczenie, z powodu wykonywania w tym okresie pracy zarobkowej. Z koncepcją tą nie sposób się jednak zgodzić.

W piśmiennictwie reprezentowany jest pogląd, że utrata prawa do zasiłku chorobowego na podstawie art. 17 ustawy zasiłkowej oparta jest na założeniu nierzetelności zwolnienia lekarskiego, tj. na uznaniu, że jeżeli zaistniały wymienione zachowania, to w rzeczywistości nie zachodziła sytuacja chroniona prawem, a pracownik nadużył prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Dlatego utrata prawa do zasiłku chorobowego w okolicznościach art. 17 ustawy zasiłkowej ma na celu nie tyle represjonowanie ubezpieczonego za zachowanie sprzeczne ze statusem chorego, co raczej przeciwdziałanie wypłacie świadczeń w okolicznościach, które ustawodawca ocenia jako nadużycie prawa. Jest to więc nie tyle sankcja za naganne, z punktu widzenia interesów instytucji ubezpieczeniowej, zachowanie się ubezpieczonego, co odebranie prawa do nienależnego mu świadczenia w związku z niezachodzeniem chronionej sytuacji (I. Jędrasik-Jankowska, Prawo socjalne. Komentarz do art. 17 ustawy). Przesłanki utraty prawa do zasiłku są niezależne od siebie i mają samoistny charakter. Obie przesłanki mają różne zakresy zastosowania, choć identyczny zakres normowania (por. J. Jankowiak, glosa aprobująca do wyroku SN z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSP 2006/12/134). Pogląd ten na tle obecnie obowiązującej ustawy jest ugruntowany zarówno w piśmiennictwie, jak w orzecznictwie. Wskazuje się, że skoro w art. 17 ust. 1 ustawy obie przesłanki połączono spójnikiem „lub”, to na płaszczyźnie semantycznej nie sposób traktować łącznie obu przesłanek (U. Jackowiak, glosa aprobująca do wyroku SN z dnia 20 stycznia 2005 r., II UK 154/04, OSP 2006/4/43). Pogląd ten został wypowiedziany również w szeregu judykatów, gdzie wskazywano, że przesłanki powodujące utratę prawa do świadczenia mają charakter niezależny, odrębny. W konsekwencji wystarczy więc, że w czasie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczony wykonuje (inną) „pracę zarobkową” i nie jest niezbędne, aby była ona niezgodna z celem zwolnienia lekarskiego (wyrok SN z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSNP 2005/21/342). Podkreśla się również, że stanowisko takie wynika z jednoznacznej treści przepisu, który wyraźnie wskazuje na te dwie przesłanki i nie łączy ich w żaden sposób. Gdyby przesłanki te musiały być spełnione wspólnie, to przepis stanowiłby o „wykonywaniu pracy zarobkowej, która jest niezgodna z celem zwolnienia” (wyrok SN z dnia 20 stycznia 2005 r., II UK 154/04, OSP 2006/4/43). O zakwalifikowaniu wykonywanych określonych czynności jako „pracy” nie decyduje charakter stosunku prawnego, na podstawie którego są one wykonywane, ale rodzaj tych czynności (wyroki SN z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK

154/2004, OSP 2006/4/43 i z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/2006, OSNP 2007/19-20/295). Ponieważ w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej brak jest odniesienia do wykonywania pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku zatrudnienia w szerokim tego słowa znaczeniu – nie chodzi zatem w nim w szczególności wyłącznie o wykonywanie pracy podporządkowanej czy zależności służbowej, co jest charakterystyczne dla stosunku pracy. Nadto praca powinna być świadczona osobiście, choć nie musi to być praca fizyczna (por. wyrok SN z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/2004, OSP 2006/4/43 oraz powołane w jego uzasadnieniu: wyrok SN z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 236/99, OSNAPiUS 2001/7/237; wyrok SA w Łodzi z dnia 23 maja 1997 r., III AUa 155/97, OSA 1997/3/143). Prezentowane jest również stanowisko, że praca, poza tym, że może być wykonywana "na każdej podstawie prawnej", może być również wykonywana "bez takiej podstawy" (tzw. praca na czarno), bez względu na wymiar czasu tej pracy (por. Z. Salwa, Nowe przepisy o zasiłkach chorobowych, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 1999/9/16). Pracą zarobkową na gruncie komentowanego przepisu określa się zatem wszelką aktywność ludzką, która zmierza do uzyskania zarobku. Przy określeniu "zarobkowego" charakteru pracy wskazuje się także, że przepisy nie wymagają, aby praca była podjęta "w celu zarobkowym." Jeśli zatem wykonywanie określonych czynności przynosi rzeczywisty dochód, wówczas problem, czy praca została podjęta "w celu" uzyskania tego dochodu, traci na znaczeniu, jako dotyczący motywów zachowania. Nie ma też znaczenia to, że określone czynności mogą być wykonywane odpłatnie lub nieodpłatnie – istotne jest, jak były wykonywane w rzeczywistości (wyrok SN z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/2004, OSP 2006/4/43).

Zasiłek chorobowy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego rekompensującym utratę zarobków na skutek choroby. Ryzyko ubezpieczeniowe objęte ubezpieczeniem z tytułu choroby odnosi się do niemożliwości uzyskiwania dochodów w razie jego spełnienia. Zasiłek chorobowy przysługuje zatem tylko wówczas, gdy choroba uniemożliwia uzyskiwanie dochodu z pracy. Zasadą jest, że wynagrodzenie przysługuje z pracą wykonaną (art. 80 k.p.). Stąd też zasiłek nie przysługuje – najogólniej mówiąc – za okresy wykonywania pracy, za nie bowiem przysługuje nie zasiłek lecz wynagrodzenie. Taka reguła wynika z art. 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, stanowiącego, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Nie budzi wątpliwości, że prawo do tego świadczenia podlega utracie w przypadku wystąpienia jednej z dwóch niezależnych przesłanek określonych w cytowanym przepisie, a więc wykonywania pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy lub wykorzystywania zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Taka wykładnia jest wskazana między innymi w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2005 r. (I UK 370/04, OSNP 2005/21/342) i z dnia 20 stycznia 2005 r. (I UK 154/04, OSNP 2005/19/307). W tezie wyroku z dnia 5 kwietnia 2005 r. wskazano, że "pracą zarobkową, której wykonywanie w okresie orzeczonej niezdolności do pracy powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolnicza działalność gospodarcza, choćby nawet polegająca na czynnościach nieobciążających w istotny sposób organizmu przedsiębiorcy i zarazem pracownika pozostającego na zwolnieniu lekarskim". W drugim z przywołanych orzeczeń Sąd Najwyższy uznał że "ubezpieczony traci prawo do zasiłku chorobowego (świadczenia rehabilitacyjnego) w przypadku wystąpienia jednej z dwóch niezależnych przesłanek określonych w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a więc wykonywania pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy lub wykorzystywania zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia". Taka interpretacja omawianej regulacji wypływa z konieczności ścisłego stosowania przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, w którym przeważa – z uwagi na bezwzględnie obowiązujący charakter norm prawnych – formalistyczne ujęcie uprawnień ubezpieczonych. Sąd podziela pogląd, że przesłanki powodujące utratę prawa do świadczenia mają charakter niezależny, odrębny. Wystarczy więc, że w czasie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczony wykonuje pracę zarobkową i nie jest niezbędne, aby była ona niezgodna z celem zwolnienia lekarskiego. Wynika to z jednoznacznej treści przepisu, który wyraźnie wskazuje na te dwie przesłanki i nie łączy ich w żaden sposób. O zakwalifikowaniu wykonywania określonych czynności jako "pracy", nie decyduje charakter stosunku prawnego, na podstawie którego są one wykonywane, ale rodzaj tych czynności. Chodzi bowiem nie tylko o wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy

lub innego stosunku zatrudnienia, ale wykonywanie różnych czynności na podstawie różnych stosunków prawnych o charakterze cywilnoprawnym, a także prowadzenie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2000 r., II UKN 513/99, OSNAPiUS 2001/20/627; z dnia 19 lipca 2001 r., II UKN 494/00, OSNP 2003/9/234, wyrok SA w Warszawie z dnia 16 maja 1996 r., III AUr 388/96, Prawo Pracy 1997/2/43; wyrok SA w Katowicach z dnia 20 stycznia 1999 r., III AUa 945/98, OSA 1999/11-12/58/112). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się także, że w pewnych przypadkach wykonywanie niektórych ubocznych czynności związanych z prowadzoną działalnością może nie być kwalifikowane jako wykonywanie pracy. Na przykład wykonywanie "formalnoprawnych czynności do jakich jest zobowiązany ubezpieczony jako pracodawca" (wyrok z dnia 7 października 2003 r., II UK 76/03, OSNP 2004/14/247), czy "podpisanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych" (wyrok z dnia 17 stycznia 2002 r., II UKN 710/00, OSNP 2003/20/498). Jednakże należy zaznaczyć, że chodzi tu o zachowania o charakterze incydentalnym. Tylko sporadyczna, wymuszona okolicznościami aktywność może usprawiedliwiać zachowanie prawa do zasiłku (tak SN w wyroku z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP 2007/19-20/295 oraz w postanowieniu z dnia 6 czerwca 2012 r. I UK 70/12, Lex nr 1675215).

Sprawą o podobnym problemie prawnym zajął się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 kwietnia 2012 r. (II UK 186/11, Lex nr 1216851), które to poglądy należy w pełni podzielić. Wskazano tam m.in., iż co prawda przez pracę zarobkową należy rozumieć wszelką pracę wykonywaną na każdej podstawie prawnej albo nawet bez takiej podstawy (por. Z. Salwa Nowe przepisy o zasiłkach chorobowych - PiZS 1999/9/16), niemniej jednak należy odróżniać, "pracę zarobkową" wykonywaną jednoosobowo w ramach działalności gospodarczej, od formalnoprawnych czynności do jakich jest zobowiązany ubezpieczony jako pracodawca. W wyroku z dnia 5 października 2005 r. (I UK 44/05, OSNP 2006/17-18/279), Sąd Najwyższy stwierdził, że "wykonywanie pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. polega na podjęciu działań stanowiących realizację obowiązków pracowniczych lub wynikających z innego stosunku prawnego obejmującego świadczenie pracy", niemniej jednak pracami takimi (w przypadku prowadzenia działalności pozarolniczej) będzie wykonywanie konkretnych czynności związanych wprost z działalnością gospodarczą, w tym nadzór nad zatrudnionymi pracownikami, obsługa klientów, przyjmowanie i wydawanie materiałów. Nie stanowi więc takiej pracy zarobkowej, uzyskiwanie w trakcie korzystania ze zwolnienia lekarskiego dochodów, niepołączonych z osobistym świadczeniem pracy, np. podpisywanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych, sporządzonych przez inną osobę oraz formalnoprawne tylko prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej, jeśli osoba ją prowadząca jest równocześnie pracodawcą i wyłącznie w zakresie jej obowiązków leży nadzór nad działalnością firmy. Natomiast za wykorzystanie zwolnienia od pracy niezgodnie z jego celem uważa się nieprzestrzeganie wskazań lekarskich, np. nakazu leżenia w łóżku, czy zakazu wykonywania różnych prac domowych, gdy się zważy, że celem zwolnienia od pracy jest odzyskanie przez ubezpieczonego zdolności do pracy. Oceniając, czy w stosunku do korzystającej ze zwolnienia lekarskiego osoby prowadzącej działalność gospodarczą, zatrudniającej pracowników, istnieją przesłanki określone w tym przepisie, należy uwzględnić nie tylko fakt dalszego prowadzenia tej działalności, lecz również charakter wykonywanych czynności.

Wykonywanie pracy zarobkowej, w rozumieniu tego przepisu (będące przesłanką utraty prawa do zasiłku chorobowego) nie jest tożsame, wbrew odmiennej ocenie pozwanego, z formalnoprawnym prowadzeniem jednoosobowej działalności gospodarczej, jeśli osoba ją prowadząca jest równocześnie pracodawcą (lub zatrudniająca osoby na podstawie umów cywilnoprawnych). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2002 r. (II UKN 710/00, OSNP 2003/20/498), stwierdzono, że samo podpisanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych sporządzonych przez inną osobę nie może być traktowane jako wykonywanie dotychczasowej pracy w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, stanowiącej podstawę pozbawienia zasiłku chorobowego, a w wyroku z dnia 4 lipca 2000 r. (II UKN 634/99, OSNAPiUS 2002/2/48), że ubezpieczony, który w okresie zwolnienia lekarskiego prowadzi dotychczasową działalność gospodarczą nie traci za okres leczenia szpitalnego prawa do zasiłku chorobowego. W prezentowanych orzeczeniach podkreśla się, że pozbawienie prawa do zasiłku może i powinno nastąpić tylko wtedy, gdy w trakcie zwolnienia lekarskiego są wykonywane przez przedsiębiorcę w jego zakładzie konkretne czynności związane wprost z działalnością gospodarczą, w tym nadzór nad zatrudnionymi pracownikami, obsługa klientów, przyjmowanie i wydawanie materiałów itp. Tak więc przy stosowaniu art. 17 ust. 1 ustawy z

dnia 25 czerwca 1999 r. należy zdecydowanie odróżnić "pracę zarobkową", wykonywaną w ramach działalności gospodarczej przez osobę jednoosobowo prowadzącą tę działalność, od czynności formalnoprawnych do jakich jest ona zobowiązana jako pracodawca (por. wyrok z dnia 7 października 2003 r., II UK 76/03, OSNP 2004/14/247). Tak więc, w ocenie Sądu, w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą wykonywaniem pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej jest wykonywanie konkretnej pracy, a także wszelkich czynności związanych z jej prowadzeniem, w czym mieści się osobisty nadzór nad nią, podpisywanie dokumentów związanych z prowadzoną działalnością. Nie można zgodzić się ze stanowiskiem, jakie zdaje się wynikać z zaskarżonej decyzji, że w okresie korzystania ze zwolnienia lekarskiego, dokonywanie jakichkolwiek czynności, wiążących się z prowadzeniem działalności gospodarczej, powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego oraz świadczenia rehabilitacyjnego także wówczas gdy w istocie wszelkie takie czynności dokonywane są (fizycznie) przez zatrudnionych pracowników lub inne osoby. Konsekwentnie należałoby przyjmować, że dla zachowania prawa do świadczeń zasiłkowych, konieczne byłoby zaprzestanie prowadzenia działalności, co musiałoby oznaczać konieczność likwidacji zakładu pracy. "Pracą zarobkową" w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy nie są objęte formalnoprawne jedynie czynności ubezpieczonego, z czego wynika, że ocena, czy prowadzący działalność gospodarczą podjął pracę zarobkową w czasie korzystania z zasiłku chorobowego, zależy od okoliczności konkretnej sprawy, w tym zwłaszcza od rodzaju i zakresu prowadzonej działalności oraz rodzaju czynności, które wykonywał. W ustalonym i niekwestionowanym stanie faktycznym sprawy, nie można zgodzić się z oceną prezentowaną przez organ, że incydentalnie podejmowane przez wnioskodawczynię czynności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej winny powodować pozbawienie prawa do świadczeń zasiłkowych. Pojęcie prowadzenie działalności gospodarczej obejmuje bardzo zróżnicowane postacie aktywności zarobkowej, od fizycznego wykonywania konkretnej pracy do prowadzenia przedsiębiorstwa rozumianego jako zarządzanie nim (podejmowanie decyzji gospodarczych). Nie każda więc aktywność zawodowa powoduje utratę prawa do świadczeń należnych na wypadek niezdolności do pracy. Jeżeli aktywność taka ogranicza się do wykonywania sporadycznych czynności zarządzających, samo podpisanie dokumentów przygotowanych przez osobę trzecią, nie przesądza o prowadzeniu działalności zarobkowej w rozumieniu powołanego wyżej przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP 2007/19-20/295), zaś prowadzący taką działalność nie ma obowiązku jej likwidowania czy zawieszania w czasie niezdolności do pracy. W takiej sytuacji przedsiębiorstwo osoby prowadzącej działalność gospodarczą na ogół w dalszym ciągu funkcjonuje, niekiedy w mniejszym zakresie, zmienić się jedynie musi sam sposób działania, związany z koniecznością "odejścia" od osobistego wykonywania czynności na rzecz nowozatrudnionych pracowników. Innymi słowy osoba prowadząca działalność gospodarczą, w przypadku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego w postaci niezdolności do pracy, nabywa prawo do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego – zasiłku chorobowego – stanowiącego rekompensatę utraconego wynagrodzenia za pracę, nie tracąc możliwości uzyskiwania przychodów w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, jeżeli jej aktywność zawodowa zostanie ograniczona do spraw niezbędnych, służących utrzymaniu bieżącej działalności przedsiębiorstwa i niewykraczających poza jej normalny zakres.

Odnosząc te uwagi do poczynionych w sprawie ustaleń, z których wynika, że wnioskodawczyni podpisała jedynie jeden rachunek dla J. M., jedną umowę z R. Ł. (który przecież był jej jedynym pracownikiem i w czasie jej niezdolności do pracy wykonywał przyjęte przez nią jeszcze przed okresem niezdolności do pracy – w styczniu 2015 r. – zlecenia), wypłaciła mu raz wynagrodzenie z umowy o dzieło z dnia 2 stycznia 2015 r. (czynności te wykonała przy tym w swoim mieszkaniu, a dokumenty przygotowywała D. S.), należało przyjąć, że nie podejmowała ona działalności zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, powodujących utratę prawa do zasiłków chorobowego i rehabilitacyjnego. Zgodnie z dokonanymi ustaleniami wszelkie czynności związane z prowadzoną działalnością były podejmowane przez zatrudnionego pracownika R. Ł., tablet i etui kupił mąż wnioskodawczyni, a kilka dokumentów wskazanych przez ZUS przygotowanych zostało przez biuro rachunkowe. Dwa dokumenty zostały wprawdzie podpisane przez ubezpieczoną lecz w ocenie Sądu te okoliczności nie przesądzają o prowadzeniu działalności zarobkowej w okresie, za który wypłacono zasiłek chorobowy. Były to bowiem działania nawet nie sporadyczne, ale incydentalne i miały na celu wypełnienie wcześniej przyjętych przez ubezpieczoną zobowiązań, nim jeszcze powstała jej niezdolność do pracy. W niniejszej sprawie A. G. w okresie od 17 lutego do 26 marca nie podejmowała jakiejkolwiek pracy w powyższym rozumieniu, nie wykonując jakichkolwiek czynności mogących być choćby uznane za taką pracę. Skoro więc, w ocenie Sądu, ubezpieczonej przysługiwał zasiłek chorobowy za sporne okresy, to tym samym nie mógł on zostać nienależnie

pobrane w tym okresie na zasadzie art. 66 ustawy zasiłkowej, a tym samym ubezpieczona nie jest zobowiązana do jego zwrotu (por. wyrok SN z dnia 6 maja 2009 r., II UK 359/08, OSNP 2011/1-2/16).

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie 2 wyroku z uwzględnieniem wyniku sprawy, którą pozwany przegrał w całości. Zgodnie z treścią art. 98 §1 k.p.c. strona przegrywająca zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na koszty procesu, które poniosła ubezpieczona składa się wynagrodzenie ustanowione w sprawie pełnomocnika, przy czym w przypadku niezłożenia przez niego spisu kosztów przyjmuje się z tego tytułu stawki minimalnego wynagrodzenia za czynności podjęte w danej sprawie (art. 98 § 3 k.p.c.). Wysokość przyznanych kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na podstawie § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) i zasądził z tego tytułu na rzecz ubezpieczonej kwotę 180,00 zł (sprawa została bowiem wszczęta już po dniu 1 sierpnia 2015 r.).

SSR Marcin Winczewski